

jegyében kidolgozott elaboraturnok, az érdekes és gazdag vitaanyag ellenére, a kongresszus végeredményben még azt a relatív megnyugvást sem váltotta ki belőlünk, melyet tőle elvártunk. Másik oka e körülménynek arra vezethető vissza, hogy azoknak a közegészségügyi követeléseknek, melyeket mi asszonyok legfontosabbnak minősítünk, felkarolása nem történt meg azzal az eréllyel, azzal a nyomatékossgal, mely kilátásba helyezte volna, hogy a kormány, mely valamennyi tárgyaláson képviseltette magát, ezeket az intézkedéseket a közel jövőben mint múlhatatlanul szükséges és sürgős reformokat meg is valósítja.

A kongresszus egyik főproblémája a népesedés kérdése volt.

Szterényi József a háború okozta fajpusztulás arányait megdöbbentő számsorozatokban mutatta be. A gyermekhalálozás a háború alatt megkét-szereződött, 13%-ról 26%-ra emelkedett. Az általános halálozási arányszám is emelkedett, egészen eltekintve a harctéri veszteségektől. A születések száma 1914-ben még 614.000, 1916-ban már csak 292.000, 1916-ban 94.000-rel több volt a halálozás, mint a születés. Ehhez az elszomorító képhez csatoljuk hozzá a következő adatokat: A harctéri veszteségeket, a tuberkulózis áldozatait a jelenben és a jövőben; a fokozott kiterjedésű nemi betegségek csirapusztításait; (Nékám Lajos tanár előadásának adatai szerint már most is 20 százalékra tehető Magyarországon a nemi betegek száma.) A rossz táplálkozás következtében beálló degenerációs tüneteket; és végül azt a körülményt, hogy a fiatal, erős férfiak java elesik a harctéren, hogy a többiek testben meggyöngyülve és lélekben megtörve kerülnek haza és hogy tehát, dr. Müller Kálmán tanár sziint, a jövő generáció a megfordított selectió alapján fog a világra jönni.

Mindezeket összegezve, az eljövendő degeneráció és depopulációnak oly rémképe jelenik meg előttünk, mellyel irtózáttal nézünk szembe.

Való igaz, hogy az anyák könnyeinek áradata nem íóg megszűnni a békekötéssel sem és hogy az anyák cselekedetei, melyek a múltban elmaradtak, kétszeresen szükségessé váltak a jövőre nézve.

Lássuk tehát mit javasolnak orvosaink, szociálpolitikusaink a jövőre nézve?

Itt ki kell mindenekelőtt emelnünk, hogy az előadók majdnem kivétel nélkül, majdnem teljes harmóniában kifejtették, hogy nem a születések száma, hanem a születések minősége a probléma megoldásának lehetőségeit. »Nem lehet a magyar anyák feladata, — mondta Müller Kálmán tanár megnyitó előadásában — hogy a gyermekhalandóságnak, a tuberkulózisnak és a kivándorlások deficitjét ők fedezzék, sőt ellenkezőleg, az államnak feladata mindent elkövetni, hogy a hiányokat megszüntesse. Az újszülötteleket életben tartani és egészséges nemzedékké nevelni, ez az állam feladata.«

Leberrman Leo tanár pedig hasonlóan nyilatkozott, mikor szerencsének minősíti ezt a jelenséget, hogy mindinkább háttérbe szorulnak azok az ideárlisták, akik a természetes szaporodás növelését a szülések számának emelésével, erkölcsi hatások és törvényes hatalmi intézkedések révén tartják elérhetőnek, ami azzal a veszéllyel fenyegeti az igazi haladást, hogy terelheti a figyelmet a gyakorlati eredményeket valóban biztosító lépé-

Fajpusztulás.

Írta: Szegvári Sándorné.

Október havában folyt le Budapesten az első országos Népegészségügyi Nagygyűlés.

A négy napig tartó kongresszus először is beszámoló volt arról a pusztításról, rombolásról, melyet a háború eddig véghez vitt a faj egészségében. Előkészített bennünket továbbá azokra a vészes következményekre, melyek a közeljövőben fognak csak jelentkezni. És hallottuk végül indítványok sorozatát, látuk tervezetek körvonalait kibontakozni, melyek megvalósítása lehetővé tenne a rettenetes veszedelmek enyhítését,

Lehet-e ezeket a problémákat négy rövid nap alatt körülményesen, mélyrehatóan letárgyalni és alaposan megvitatni? Nem lehet. Azt hisszük, hogy az idő rövidsége volt egyik oka annak, hogy a kiváló gondossággal elkészített és különösen orvosaink nagy dicsőségére mondhatók, majdnem kivétel nélkül az igazi haladás

sektől, melyek a halandóság csökkentése felé kell, hogy irányuljanak.

Szana Sándor dr. a gyermekvédelemről tartott előadásában sokat foglalkozik a kérdés szociális vonatkozásaival. Az általános gazdasági viszonyok javulásában látja elsősorban a gyermek jobb jövőjének alapjait. Követeli a munkásbiztosítás kiterjesztését a mezőgazdasági munkásokra is. Vázolja az állam feladatait a gyermekkel szemben, annak fejlődése minden korszakában, Midőn bemutatta a gyermekhalálzási statisztikát elmulasztotta felemlíteni, hogy a legnagyobb sülyedések ott jelentkeznek, ahol a nők községe és politikai választójogot gyakorolnak.

Tauffer Vilmos az anya- és csecsemővédelem országos szervezését és kiépítését jellemezte. Láttuk szavaiból, hogy az anya- és csecsemővédelem eleme, alfája és ómegája a szakszerűen képzett hivatásos védőnő és a bábakérdés kielégítő megoldása.

Nem esett elég szó, felfogásunk szerint, a faj minőségének javításáról Madzsar József előadása nem mutatott elég határozott irányt és konkrét követeléseket nem állított fel elég határozott és erélyes formában. Fejtegetései arra konkludáltak, hogy a közfelfogást át kell alakítani és fogékonnyá tenni az eugenika tanai számára, és hogy elsősorban az egészséges gyermekek gondozásával és nevelésével kell törődni és nem a társadalomra nézve káros, értéktelen vagy csökkent értékű beteges, degenerált elemekkel.

A felhangzott javaslatok között volt kettő, melyet nagy hangsúllyal előadtak és melynek megvalósítását különös energiával követeltek az orvosok: Egészségügyi minisztérium felállítását, szakemberek vezetése alatt és az egészségügyi közigazgatás reformját.

Az utóbbi kérdésnek Katona József miskolczi főorvos volt az előadója. Kifejtette, hogy mindenképp a közegészségügyi közigazgatást a politikai közigazgatástól el kell választani. Az egészségügyi közigazgatás választott tisztviselő lássa el aki nem folytathat magánprakszist. Követeli a bábák jobb javadalmazását és egy közegészségügyi rendőrség megszervezését.

A lakás és ételmezés ügyének kétségbeejtően krízises helyzetét tekintve, nem igen nyugtatott meg bennünket az, amit előadóktól és hivatalos személyiségektől hajlottunk.

Pikler Gyula a káros telekspekuláció megszüntetésében megfelelő adóreformok segítségével és hatósági lakástermelésben látja a jobb jövő alapjait. A közéletre nézve pedig Nagy Ferenc megállapította, hogy az állam fokozott gondoskodását, melyet a háború alatt kifejt, át kell vinni a békés időkre is. Találó szavakat mondott a kérdésről Lisbermann Leó tanár, amikor az állam feladatáról emlékezett meg a népélelmélet tekintetében: »Kereskedelmi szerződéseknél, vámtételek megállapításánál sohasem az volt a domináló kérdés, vajjon milyen hatással lesznek azok a népélelméletre, az egész nép egészséges fejlődésére, hanem a népet helyettesítve egyes érdekkörökkel, az ország valódi érdekét vélték előmozdítani, ha sikerült a külföldi versenyt az árakat csökkentő behozatal elé gördített akadályokkal legyőzni.«

A hozzászólások száma oly nagy volt, hogy azok zöméről helyszűke miatt nem referálhatunk, bármily érdekes és fontos kérdéseket vetettek is fel a vitázók, mindamelllett, hogy csak öt percnyi idő jutott egy-egy felszólalónak.

A nők állásfoglalása nem Juthatott kellően érvényre, mert női előadó nem szerepelt a kongresszuson. Tagtársaink közül a vitában résztvettek Szirmai Oszkárné, Mellerné M. Eugénia és Szegvári Sándorné.

Szirmainé kifejtette, mily mulhatatlan szükséges az anya- és csecsemővédelem terén az orvos mellett mindig az asszony munkája. Bebizonyította, hogy azok a káros hatások, melyek a nő térfoglalása az ipari munkában a szülések és gyermekhalálzás tekintetében a kongresszuson bemutatott statisztikák értelmében beálltak, erélyes szociálpolitikai intézkedésekkel ellensúlyozhatók és hogy végeredményben a nő munkája csak hasznot jelent a faj egészségére nézve.

Mellemé a központi háztartások szükségességét emelte ki és a praktikus kivitel lehetőségekre utalt. Kívánja, hogy ilyen kérdésekben a nők véleményét is hallgassák meg,

Szegváriné követelte a házasságon kívül született gyermekek teljes egyenjogúsítását, az anyasági biztosítás kiépítését és kiterjesztését, a középosztályra is. Indítványozta továbbá sürgősen a házasságkötés előtti egészségügyi bizonyítvány alapján elrendelendő házassági tilalmat fertőző nemibetegség esetében és a prostitúció hatósági szervezésének megszüntetését. Ráutalt az anyák mély érdekeltségére a közegészségügy minden kitérésére vonatkozóan.

Aki még eddig nem tudta annak bebizonyította ez a nagygyűlés, hogy a közegészségügy kérdésének politikai vonatkozásai messze túlmennek azon, amit egy központi igazgatási szerv, legyen az bár egy közegészségügyi minisztérium, hatáskörében el lehet intézni, hanem a közegészségügyi követelések tudatos felkarolása kötelessége az államnak a törvényhozás minden terén. A társadalom eleme, legmagasabb értéke az ember és ha kormányozná annyit jelent, mint a, jövőbe látni, a jövőt előkészíteni, akkor jó politikai csak az lehet, aki egy egészséges nemzedék létfeltételeit teremti meg.

Ami eddig a politikában történt, éppen ellenkező irányba terelte az emberiséget. A büszke fehér fajt — éppen a legfejlettebbet — a megsemmisülés örvényének szélére vitte.

Hiába, az emberi elme legragyogóbb megnyilvánulása is csak »Überbau«-ja az ősi ösztönéletnek. És ha szükséges volt a faj megmaradására, boldogulására, hogy az emberi agyvelő kifejlődjön, akkor ez nemcsak a férfire, hanem a nőre nézve is szükséges volt. Borzadva éljük mi ma át annak a következményeit, hogy a nő elméje évezredek át kapcsolódik a fejlődés menetéből és ezáltal az ő erős fajfentartó anyai akarata kapcsolódott az ember sorsának intézéséből.

Ha mi tehát ma helyet kérünk a munka és a művelődés minden terén: ha aktív és passzív választójogot követelünk minden nő részére, akkor mi ezt nemcsak azért tesszük, mert a nők számára is helyet kívánunk »a napon«, hanem, mert tudjuk, hogy csak ezen az alapon remélhetjük, hogy valamikor talán mégis csak bekövetkezik az emberi faj nyugalmas, normális életének egészséges korszaka.